

nvvk

Vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren

Schuldhulpverlening en sociaal bankieren NVVK jaarcijfers 2010

Uitgevoerd door Social Force

Den Haag, mei 2011

Inleiding

In 2010 vroegen meer huishoudens dan ooit bij een NVVK-lid om hulp voor financiële problemen. Om na te gaan wat de kenmerken zijn van de hulpvragen, welke diensten en producten NVVK-leden aanbieden en tot welke resultaten dat leidt, verzamelt de NVVK jaarcijfers. De belangrijkste gegevens neemt zij op in haar jaarverslag. Voorliggend tabellenboek bevat een weergave van de beschikbare informatie. Social Force heeft deze jaarcijfers middels een enquête bij de NVVK-leden verzameld.

De informatie in dit tabellenboek heeft betrekking op 2010. Waar mogelijk zijn vergelijkingen gemaakt met eerdere jaren. Kenmerkend voor een tabellenboek is dat de rapportage hoofdzakelijk bestaat uit tabellen. Om de belangrijkste gegevens te duiden, bevat dit tabellenboek om te beginnen een beknopte analyse. Deze komt in grote lijnen overeen met de toelichting die in het jaarverslag is opgenomen.

De opbouw van dit tabellenboek is als volgt:

| | |
|---|----|
| 1 Analyse belangrijkste gegevens | 3 |
| 2 Typering leden en dataverzameling | 7 |
| 3 Behoeftte aan schuldhulpverlening | 7 |
| 4 Kenmerken van de schuldenproblematiek | 8 |
| 5 Hulpaanbod aan de schuldenaren | 9 |
| 6 Kenmerken van de schuldenaren | 11 |

1 Analyse belangrijkste gegevens

Het beroep op schuldhulpverlening neemt toe

In 2010 klopten 78.986 huishoudens bij een NVVK-lid aan voor hulp bij een financieel probleem. Dit is een toename van 48 procent ten opzichte van 2009. Deze flinke stijging is te verklaren uit een aantal factoren. Om te beginnen leidt de nasleep van de economische crisis nog steeds tot een toeloop op de schuldhulpverlening. Een substantieel deel van de Nederlanders heeft een te kleine buffer om een financiële tegenvaller op te vangen. Het verlies van werk, terugval uit de WW naar de bijstand of een onverkoopbaar huis, leiden dan al snel tot (serieuze) financiële problemen. Een tweede verklaring ligt in de inzet van tijdelijke middelen. Om effecten van de economische crisis op te vangen, heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor de periode 2009-2011 in het totaal 130 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de uitvoering van schuldhulpverlening. Eind 2009 ontvingen gemeenten in dit kader de eerste tranche geld. Gemeenten hebben die extra middelen onder meer ingezet om wachtlijsten weg te werken. In de jaarcijfers over 2010 leidt dit tot een vertekening in de toename. Een deel van de in dat jaar geregistreerde aanvragen betreft immers huishoudens die al in 2009 behoefte hadden aan ondersteuning maar toen nog op een wachtlijst stonden. Een derde verklaring van de toename is gelegen in een stijging van het aantal leden alsmede in de uitbreiding van het werkgebied van een aantal leden.

Naast deze drie inhoudelijke redenen, is de toename ook in beperkte mate beïnvloed door een nieuwe manier van dataverzameling. Daarbij zijn dit jaar een aantal termen nader gedefinieerd. Dit leidt enerzijds tot een nauwkeuriger beeld, maar anderzijds hier en daar ook tot een iets verspringend beeld wanneer de gegevens worden vergeleken met eerdere jaren.

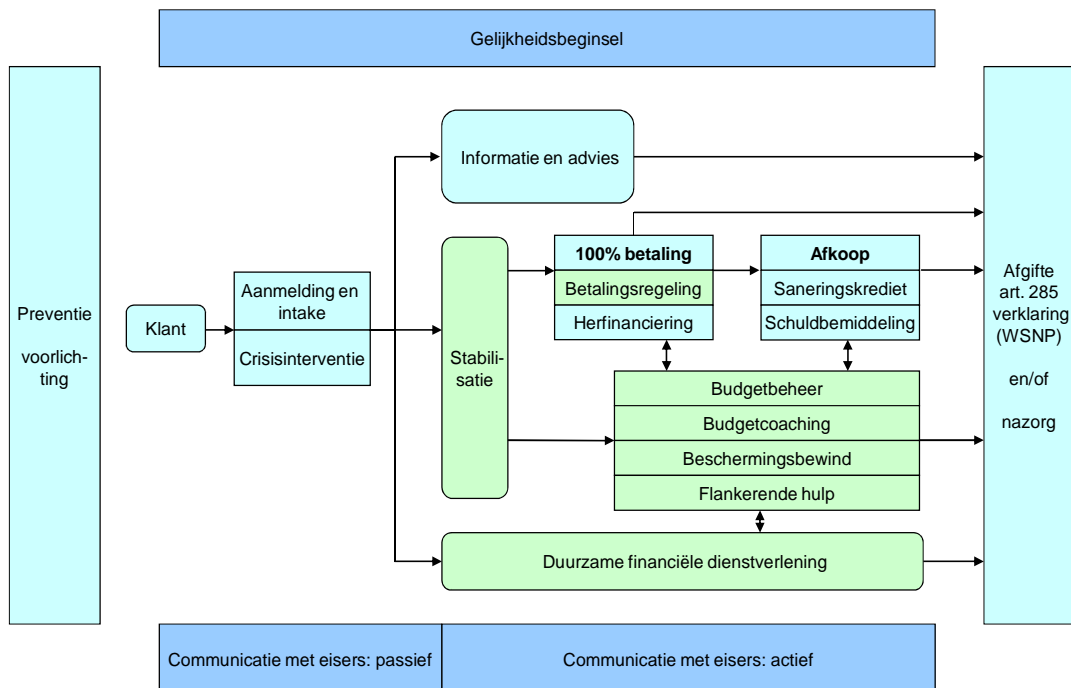
Het streven is een zo op maat gesneden hulpaanbod

Wat een schuldhulpverlenende organisatie kan betekenen voor een huishouden met financiële problemen is afhankelijk van de omvang van het probleem, de aard van het schuldenpakket en de opstelling van zowel de schuldenaar zelf als de schuldeisers. Het werkproces van de schuldhulpverlening is zo ingericht dat de schuldenaar hulp op maat krijgt. Ook is het zo ingericht dat er geen arbeidsintensief traject wordt opgestart, als een minder tijdrovend aanbod ook voldoet. Het schuldhulpverleningstraject is ingedeeld in verschillende stappen. In een intake wordt geïnventariseerd wat er aan de hand is. Indien mogelijk wordt een schuldenaar geholpen met informatie en advies. Mocht dat niet voldoende zijn dan wordt er nagegaan welke zwaardere ondersteuning nodig is. Daartoe wordt er om te beginnen nagegaan wat de omvang is van de totale schuldenlast, hoe hoog het inkomen is en welke mogelijkheden er eventueel zijn om het inkomen te vergroten. Hierbij wordt onder meer aandacht besteed aan de vraag of de schuldenaar wellicht meer uren kan gaan werken en of de schuldenaar gebruikt maakt van alle beschikbare inkomensondersteunende regelingen zoals zorg- of huurtoeslag. Anderzijds wordt er ook gekeken naar de financiële zelfredzaamheid van de schuldenaar. Is hij in staat om te budgetteren, verleidingen en reclames te weerstaan en zich aan afspraken te houden? De uitkomst van deze analyse is bepalend voor het hulpaanbod.

In situaties waarin een schuldenaar zich tijdig meldt en de schuldsituatie nog niet problematisch is, kan doorgaans volstaan worden met een of meerdere adviesgesprekken. Eventueel aangevuld met lichte budgetcoaching of een training budgetvaardigheden. Door actief in te zetten op preventie en vroegsignalering proberen NVVK-leden zo veel mogelijk huishoudens met lichte ondersteuning verder te helpen.

Er zijn situaties waarin een schuldregeling eigenlijk wel nodig is, maar vooralsnog niet haalbaar is, omdat zijn/haar situatie te onstabiel is. Bijvoorbeeld omdat de schuldenaar kampt met een zware verslaving of psychosociale problematiek. In die gevallen kan er ook worden voorzien in een aanbod van Duurzame Financiële Dienstverlening. Bovenstaande werkwijze is weergegeven in onderstaand figuur. Deze werkwijze is in 2011 door de NVVK ontworpen. De cijfers in dit tabellenboek hebben betrekking op een werkwijze waarbij er in het voormalige processchema nog geen onderscheid werd gemaakt tussen kort- en langdurende stabilisatie.

Processchema Schuldhelpverlening Nieuwe Stijl NVVK



Bij het treffen van een minnelijke schuldregeling zijn NVVK-leden afhankelijk van de bereidheid van schuldeisers om mee te werken. Kenmerkend voor een minnelijke regeling is dat deze in principe is gebaseerd op vrijwillige medewerking. Mochten enkele schuldeisers niet mee willen werken, dan kan de schuldenaar bij de rechter een beroep doen op de Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). Als zij door de rechter worden toegelaten, dan doorlopen zij daar een eveneens driejarige regeling die net als een minnelijke schuldregeling, bij goed gedrag, wordt afgesloten met een schuldenvrije toekomst. In 2010 hebben de NVVK-leden bijna een kwart (23%) van de aanvragers doorgeleid naar de Wsnp.

De ontwikkeling van het schuldbedrag en het aantal schuldeiser stabiliseert

Na een periode waarin zowel het gemiddeld schuldbedrag als het gemiddeld aantal schuldeisers jaarlijks steeg, lijkt inmiddels een periode van enige stabiliteit te zijn aangebroken. Het gemiddeld schuldbedrag schommelt inmiddels al een jaar of vier rond de € 30.742. En het gemiddeld aantal schuldeisers lag in 2010 iets lager dan in 2009. De stabilisatie komt niet als een verrassing. In de afgelopen jaren hebben zowel de NVVK als individuele leden veel energie gestoken in preventie, vroegsignalering en convenanten.

Lokale afspraken met woningcorporaties of het landelijk convenant met de Zorgverzekeraars Nederland leiden tot vroegsignalering waardoor de schuldhulpverlening eerder contact krijgt met diegenen die hun situatie niet kunnen oplossen zonder professionele hulp. Ook lijken consumenten voorzichtiger te worden in hun bestedingsgedrag en lijken banken kritischer te zijn in het verstrekken van krediet en hypotheek. Tegen de achtergrond van deze ontwikkelingen past een stabilisatie van de hoogte van het gemiddeld schuldbedrag en het gemiddeld aantal schuldeisers. Het zijn signalen dat de inspanningen om de ontwikkeling van de schuldenproblematiek bij te sturen vooralsnog weliswaar niet leidt tot een afname van de omvang, maar wel degelijk lijkt te lonen.

Een minnelijke schuldregeling is een veel gebruikt instrument

Als een adviesgesprek of budgetcoaching niet genoeg is om een schuldsituatie op te lossen, hebben schuldhulpverlenende organisaties diverse instrumenten tot hun beschikking. Het meest gebruikte instrument is een minnelijke schuldregeling (eventueel in combinatie met budgetbeheer). Dit is een driejarige regeling die wordt afgesloten met een kwijtschelding van eventueel resterende bedragen. Een schuldenaar komt alleen in aanmerking voor een minnelijke schuldregeling als hij in een problematische schuldsituatie verkeert. Hiervan is sprake als redelijkerwijs is te voorzien dat de schuldenaar niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden of als hij heeft opgehouden te betalen. Een schuldregeling is het zwaarste instrument dat de schuldhulpverlening in het minnelijke traject ter beschikking staat.

Als de schuldsituatie niet problematisch is maar de schuldenaar is om welke reden dan ook niet in staat de situatie zelfstandig op te lossen, kan de schuldhulpverlenende organisatie ook een herfinanciering of betalingsregeling treffen. Schuldsanerings-, schuldbemiddelingen, herfinancieringen en betalingsregelingen verschillen op twee manieren. Het eerste verschil heeft betrekking op de afbetaling. Bij saneringskredieten en schuldbemiddelingen wordt, zoals eerder opgemerkt, van de crediteuren gevraagd om na afloop van de regeling het restant kwijt te schelden. Dit in tegenstelling tot een herfinanciering of betalingsregeling waar de schuldenlast volledig wordt afbetaald. Het tweede verschil heeft betrekking op de opzet van de regeling. Bij een schuldsanering of herfinanciering wordt er een krediet verstrekt om de schuldeisers te betalen. De schuldenaar heeft na de verstrekking van het krediet nog maar een schuldeiser: de schuldhulpverlenende organisatie. Bij een schuldbemiddeling of volledige betalingsregeling wordt er geen krediet verstrekt. De schuldeisers krijgen periodiek een betaling.

Veruit de meeste regelingen die schuldhulpverlenende organisaties treffen hebben betrekking op een problematische schuldsituatie. Ruim tachtig procent van de getroffen regelingen betreft een saneringskrediet of -bemiddeling.

Het gebruik van budgetbeheer nam toe in 2010

Voor een deel van de schuldenaren die om hulp vragen, geldt dat zij moeite hebben met het zelfstandig op orde houden van hun administratie. Vaak ontbreekt het hen aan basale (financiële) vaardigheden. Ze hebben moeite met budgetteren, lezen of schrijven. Door budgetbeheer in te zetten, creëert de schuldhulpverlenende organisatie een periode van rust en zekerheid. Er worden geen nieuwe schulden gemaakt en de schuldenaar krijgt tijd om nieuwe vaardigheden aan te leren of afgeleerde vaardigheden weer op te pakken. Als een schuldenaar in budgetbeheer gaat, wordt er een budgetplan opgesteld. Daarin wordt vastgelegd welke vaste lasten betaald moeten worden en hoeveel er eventueel gereserveerd moet worden om de schulden af te betalen. In de afgelopen jaren steeg het aantal budgetbeheerrekeningen van ruim 40.000 in 2007 naar ruim 55.000 in 2009.

In 2010 heeft deze ontwikkeling zich doorgezet. Op 31 december 2010 zaten er bij de NVVK-leden bijna 63.000 huishoudens in budgetbeheer.

Voor de komende jaren wordt overigens een kentering verwacht. Door grotere aandacht voor duurzame gedragsverandering (preventie) alsmede door de bezuinigingen oriënteert een flink aantal gemeenten zich op een afbouw van het budgetbeheer. Daarvoor in de plaats wordt gekeken naar mogelijkheden om gedragsverandering en stabiliteit te creëren door budgetcoaching. Zo leren schuldenaren hun financiën weer zelf op te pakken in een gecontroleerde context.

Minnelijke schuldhulpverlening wordt steeds effectiever

Van alle trajecten waarin geprobeerd werd om een saneringskrediet, schuldbemiddeling, herfinanciering of betalingsregeling te realiseren, slaagde de schuldhulpverlenende organisaties daar in 38 procent van de gevallen in. Hiermee zet de opwaartse tendens die al een aantal jaar gaande is verder door. In 2007 bedroeg het slagingspercentage nog bijna de helft (22%).

Het slagingspercentage heeft betrekking op de mate waarin een poging om een schuldregeling ook daadwerkelijk leidt tot de opstart daarvan. Dat de uitkomst niet altijd een schuldregeling is heeft meerdere achtergronden. Om te beginnen komt het regelmatig voor dat een of meerdere schuldeisers niet mee willen werken. Aan de kant van de schuldeisers spelen meerdere processen door elkaar. Enerzijds slagen de NVVK en individuele leden er steeds vaker in om tot concrete en constructieve samenwerkingsverbanden te komen. Deze dragen bij aan vroegsignalering en de toename van het slagingspercentage. Anderzijds lijkt er tussen schuldeisers onderling sprake te zijn van een verharding in hun opstelling. Het komt dan ook nog steeds frequent voor dat een of meerdere schuldeisers weigeren. De toename van het percentage verwijzingen naar de Wsnp is hier onder meer uit te verklaren.

Een andere belangrijke reden voor het mislukken van een poging om een oplossing te realiseren is het gedrag van de schuldenaar. Het doorlopen van een schuldregeling is een forse opgave. De schuldenaar moet vanaf het moment dat hij zich aanmeldt zich aan tal van voorwaarden houden. Een auto die niet nodig is voor woon-werkverkeer moet weg, meerderjarige thuiswonende kinderen moeten kostgeld betalen en een niet-werkende partner moet werk zoeken. Lang niet alle schuldenaren zijn bereid om deze concessies te doen. Ook moeten schuldenaren in hun gedrag laten zien dat zij in staat zijn om duurzaam uit de schulden te blijven. Zo mogen zij vanaf het moment dat zij zich aanmelden geen nieuwe schulden maken. Er is een groep schuldenaren die dat niet wil of kan. Bij het beoordelen van de resultaten is het dus altijd van belang om na te gaan welk deel van de niet-geslaagde pogingen toegeschreven moet worden aan onvermijdelijke uitval (want weigerende schuldeisers), zelfgekozen uitval (want schuldenaar wil niet aan voorwaarden voldoen) of ongewenste uitval (want de schuldenaar wil en kan wel maar valt desondanks uit).

Minnelijke en wettelijke schuldregelingen slagen even vaak

Naast de verhouding van trajecten om een schuldregeling te treffen en de daadwerkelijk opgestarte regelingen, kan het slagingspercentage ook op een andere manier benaderd worden. Namelijk door na te gaan welk deel van de in 2007 opgestarte saneringskredieten, schuldbemiddelingen en herfinancieringen (met een looptijd van maximaal drie jaar) in 2010 leidde tot een schuldenvrije toekomst. De uitkomst van deze analyse is dat 70 procent van de schuldenaren voor wie een regeling werd getroffen deze met succes afmaakte.

Dit percentage is gelijk aan het percentage wettelijke schuldsaneringen dat met succes wordt afgerond.

Schuldenproblematiek onder jongeren blijft toenemen

Onderdeel van de verzamelde kerncijfers zijn ook gegevens over de schuldenaren. Net als voorgaande jaren is de verdeling tussen mannen en vrouwen nauwelijks gewijzigd. Wel is er een duidelijke verschuiving zichtbaar in de leeftijdsopbouw van de schuldenaren die om hulp vragen. De groep aanvragers onder de 25 blijft toenemen en bedroeg in 2010 maar liefst 12 procent. Daarnaast is ook een stijging onder de 65-plussers zichtbaar. De toename onder jongeren is een tendens die al een aantal jaar zichtbaar is en vooralsnog niet lijkt te veranderen. Reclame, meedoen met rages, volop mogelijkheden om schulden te maken en bij een deel van de jongeren nauwelijks financiële vaardigheden, lijken hier belangrijke verklaringen voor. Bij ouderen spelen andere mechanismen. Zij vragen niet snel om hulp. Wel is er bij deze generatie vaak nog sprake van een verdeling tussen partners waarbij een van tweeën de financiën bijhield. Als diegene overlijdt en er is niemand in de buurt om dat ander op weg te helpen of bij te staan, dan kan er een (problematische) schuldsituatie ontstaan. Een andere tendens die doorzet is de stijging van het percentage schuldenaren met een inkomen uit werk. In 2010 had bijna de helft van de aanvragers een inkomen uit werk (40%). Voor de meeste van hen is salaris de enige inkomsten bron. Voor 7% van deze groep geldt dat zij deels inkomen hebben uit salaris en deels uit een aanvullende uitkering of uit alimentatie.

2 Typering leden en dataverzameling

Deze paragraaf bevat een korte toelichting op het ledenbestand van de NVVK en de wijze waarop de dataverzameling ten behoeve van dit tabellenboek heeft plaatsgevonden.

Typering leden

De NVVK had eind 2010 in het totaal 87 leden. Zij delen de ambitie om huishoudens met financiële problemen te ondersteunen. De leden hebben verschillende achtergronden. Kredietbanken, sociale diensten, instellingen voor maatschappelijk werk of private aanbieders zijn onder meer lid. Veruit de meeste leden richten zich in de eerste plaats of vooral op financiële problematiek van huishoudens. Enkele leden richten zich op specifieke groepen zoals (ex-)ondernemers of werknemers.

Dataverzameling

De dataverzameling voor de jaarcijfers heeft op twee manieren plaatsgevonden. Om na te gaan hoeveel doorgezette aanvragen NVVK-leden in 2010 kregen, heeft bij alle leden een uitvraag plaatsgevonden. Het aantal aanvragen betreft dus een absolute weergave. Naast deze directe uitvraag is er een digitale enquête uitgevoerd onder alle leden. Deze is ingevuld door 46 leden. In het totaal verwerkten deze leden 54.151 aanvragen. Ten opzichte van het totaal aantal aanvragen dat zij verwerkten betekent dit dat de groep die de digitale enquête invulden 69 procent van alle aanvragen verwerkten. Bij het uitvoeren van de enquête bleek dat niet alle leden beschikten over alle gevraagde informatie. Bij de tabellen en figuren op de volgende pagina's is weergegeven hoeveel leden de betreffende vraag hebben beantwoord.

3 Behoeftte aan schuldhulpverlening

Het aantal aanvragen om schuldhulpverlening nam in de afgelopen jaren flink toe. In 2010 vroegen 78.986 huishoudens om schuldhulpverlening. Daarvan werd 11 procent verwezen naar de Wsnp omdat een of meerdere schuldeisers niet wilde meewerken aan een schuldregeling.

| | 2010 | 2009 | 2008 | 2007 |
|--|--------|--------|--------|--------|
| Doorgezette aanvragen schuldhulpverlening ¹ | 78.986 | 53.250 | 44.100 | 47.500 |

Tabel 1: overzicht van het aantal doorgezette aanvragen bij NVVK-leden in de jaren 2007 tot en met 2010 (n=46)

4 Kenmerken van de schuldenproblematiek

Wat een schuldhulpverlenende organisatie voor een schuldenaar kan betekenen, is onder meer afhankelijk van de aard en omvang van de schuldsituatie (hoogte schuldenpakket, aantal schuldeisers), de mate waarin het schuldenpakket niet-regelbare vorderingen bevat en de mate waarin de schuldenaar naast financiële problemen ook te maken heeft met immateriële problematiek. Deze paragraaf bevat kerncijfers ten aanzien van deze elementen.

Hoogte schuldsituatie en aantal schuldeisers

In 2010 hadden schuldenaren een gemiddelde schuld van 30.742 euro (n=27). Het gemiddeld aantal schuldeisers per pakket was 16 (n=35). Ten opzichte van de stijging die de afgelopen jaren zichtbaar was, lijkt er zowel ten aanzien van de omvang van de schuldenlast als ten aanzien van het aantal schuldeisers sprake te zijn van stabilisatie.

| | 2010 | 2009 | 2008 | 2007 |
|------------------------------|--------|--------|--------|--------|
| Gemiddeld schuldbedrag | 30.742 | 33.700 | 29.900 | 30.100 |
| Gemiddeld aantal crediteuren | 16 | 17 | 15 | 13 |

Tabel 2: ontwikkeling hoogte gemiddelde schuld en aantal schuldeisers per pakket.

Niet-regelbare vorderingen

Indien mogelijk proberen NVVK-leden voor huishoudens met een problematische schuld een schuldregeling te treffen. Er zijn echter schuldsituaties waarin de schuldenaar een of meerdere schulden heeft die (vooralsnog) niet in aanmerking komt voor een schuldregeling. Voorbeelden van dergelijke niet-regelbare vorderingen zijn bepaalde boetes bij het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB), betwiste vorderingen of schuldposities van mensen die nog in scheiding liggen.

Op de vraag of zij kunnen schatten welk deel van de aanvragen een of meerdere niet regelbare schulden bevat hebben 24 leden geantwoord. Wanneer hun antwoorden worden afgezet tegen het aantal aanvragen dat zij in 2010 registreerden, dan komt deze groep leden uit op een percentage van 16 procent. Er van uitgaande dat zij een redelijk landelijk beeld vertegenwoordigen zou dit betekenen dat voor ongeveer 1 op de 6 schuldenaren een schuldregeling niet mogelijk is vanwege de aard van hun schuldenpakket.

Op de vraag wat voor soort niet-regelbare schulden het meest frequent een belemmering vormen voor een schuldregeling gaven de NVVK-leden de volgende top 5 (n=43):

1. Bepaalde CJIB-vorderingen
2. Eigen huis
3. Lopende scheiding
4. Afwikkeling van een eigen bedrijf

¹ Onder een doorgezette aanvraag wordt verstaan de situatie waarin een huishouden zich aanmeldt en daar ook een vervolg aan geeft (levert aanvraagformulier in, verschijnt op afspraak et cetera). Als schuldenaren bij een organisatie direct een intakegesprek krijgen, dan is het aantal intakegesprekken geteld.

5. Fraude

Bovenstaande opsomming betreft de frequentie waarmee dit type vorderingen een belemmering vormde. In de praktijk kunnen deze vorderingen in combinatie in een schuldenpakket voorkomen.

5 Hulpaanbod aan de schuldenaren

Schuldhulpverlenende organisaties bieden tal van diensten en producten om de schuldsituaties van klanten te stabiliseren en/of op te lossen. Belangrijke instrumenten zijn schuldregelingen, budgetcoaching en budgetbeheer.

Schuldregelingen

Wat een schuldhulpverlenende organisatie voor een schuldenaar kan betekenen is afhankelijk van de situatie. Als er sprake is van een niet-regelbare vordering behoort een schuldregeling niet tot de mogelijkheden. Maar ook de persoonlijke situatie kan een belemmering vormen. Het doorlopen van een schuldregeling is een hele opgave. De schuldenaar moet zich drie jaar lang aan diverse voorwaarden houden waaronder geen nieuwe schulden maken en zich maximaal inspannen om inkomen te verwerven. Als je gedurende een periode van 36 maanden rond moet komen van een inkomen *onder* het bijstandsniveau, dan is dat een hele opgave. Pschyco-sociale problematiek of andere oorzaken vormen in een aantal gevallen dan ook een belemmering.

Ondanks de kanttekening dat een schuldregeling niet altijd tot de mogelijkheden behoort, is het interessant om na te gaan welk deel van de verzoekers om schuldhulpverlening worden geholpen met een schuldregeling en welk deel die regeling succesvol doorloopt. Van alle trajecten waarin geprobeerd werd om een saneringskrediet, schuldbemiddeling, herfinanciering of betalingsregeling te realiseren, slaagde de schuldhulpverlenende organisaties daar in 38 procent van de gevallen in. Hiermee zet de opwaartse tendens die al een aantal jaar gaande is verder door.

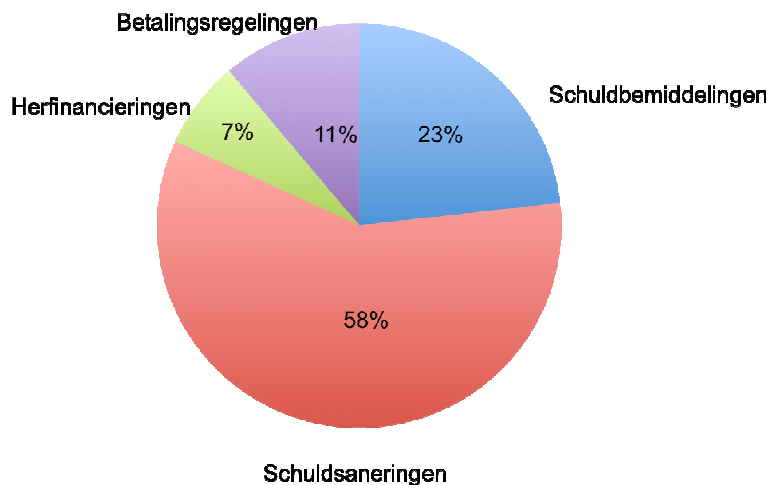
| 2010 | 2009 | 2008 | 2007 |
|------|------|------|------|
| 38% | 31% | 34% | 22% |

Tabel 3: ontwikkeling van het slagingspercentage (verhouding aantal schuldregelingen ten opzichte van aantal pogingen daartoe)

Naast de verhouding van trajecten om een schuldregeling te treffen en de daadwerkelijk opgestarte regelingen, kan het slagingspercentage ook op een andere manier benaderd worden. Namelijk door na te gaan welk deel van de in 2007 opgestarte saneringskredieten, schuldbemiddelingen en herfinancieringen (met een looptijd van maximaal drie jaar) in 2010 leidde tot een schuldevrije toekomst. De uitkomst van deze analyse is dat 70 procent van de schuldenaren voor wie een regeling werd getroffen deze met succes afmaakte. Dit percentage is gelijk aan het percentage wettelijke schuldsaneringen dat met succes wordt afgerond.

Type schuldregeling

Veruit de meeste regelingen die schuldhulpverlenende organisaties treffen hebben betrekking op een problematische schuldsituatie. Ruim tachtig procent van de getroffen regelingen betreft een saneringskrediet en -schuldbemiddeling.



Figuur 1: Verhouding type schuldregelingen

Budgetvaardigheden en -beheer

Om duurzaam uit de schulden te komen is het noodzakelijk dat de schuldenaar beschikt over voldoende budgetvaardigheden. Mocht een schuldenaar hier niet over beschikken op het moment dat hij zich meldt, dan kan het zinvol zijn de financiën tijdelijk over te nemen door een klant op te nemen in budgetbeheer. Het inkomen wordt dan naar de schuldhulpverlening gestort en afhankelijk van de vaardigheden van de klant krijgt hij weekgeld, maandgeld of andere begeleiding.

Budgetvaardigheden

In 2010 kreeg 40 procent van de huishoudens die hulp zochten, ondersteuning om grotere budgetvaardigheden aan te leren (n=46). NVVK-leden bieden op tal van manieren ondersteuning aan bij het aanleren van budgetvaardigheden. Het aanleren van budgetvaardigheden kan zowel groepsgewijs als individueel plaatsvinden. Als een NVVK-lid iemand heeft verwezen naar een andere aanbieder (maatschappelijk werk, een vrijwilligersorganisatie et cetera), dan zijn die aantallen hier ook meegeteld.

Budgetbeheer

Naast het aanleren van budgetvaardigheden bieden veel schuldhulpverlenende organisaties ook budgetbeheer aan. Op de vraag voor hoeveel schuldenaren er in 2010 budgetbeheer is opgestart, antwoordden 39 NVVK-leden dat zij dit in het totaal deden voor 25.395 schuldenaren. In percentages uitgedrukt startte deze groep voor ongeveer de helft (44%) van hun aanvragers budgetbeheer. Dit percentage betekent overigens niet dat dit beeld gelijk is voor alle leden. Er zijn ook leden die überhaupt geen budgetbeheer aanbieden. Voor de totale groep zal het percentage dus lager liggen. In de periode 1 januari 2010 – 31 december 2010 nam het aantal budgetbeheerrekeningen toe met 20 procent. Gezien de eerste signalen dit jaar mag verwacht worden dat deze stijging zich in 2011 zeker niet voortzet.

6 Kenmerken van de schuldenaren

| | 2010 | 2009 | 2008 | 2007 |
|--|------|------|------|------|
| Geslacht | | | | |
| Man | 57% | 59% | 57% | 57% |
| Vrouw | 43% | 41% | 43% | 43% |
| Leeftijd | | | | |
| Jonger dan 25 | 12% | 10% | 9% | 7% |
| 25-45 jaar | 51% | 56% | 57% | 55% |
| 46-65 jaar | 32% | 31% | 31% | 34% |
| ouder dan 65 jaar | 5% | 3% | 3% | 4% |
| Soort inkomen | | | | |
| Werk | 40% | 37% | 18% | 18% |
| Uitkering | 57% | 63% | 82% | 82% |
| Overig (studiefinanciering, alimentatie etc) | 3% | | | |

Tabel 6: weergave kenmerken van de schuldenaren die een doorgezette aanvraag indienden ten aanzien van hun geslacht, leeftijd en soort inkomen